

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2023-12-20
Stockholm

Mål nr
P 14579-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-11-23 i mål nr P 2685-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. Nordr AB
2. Stockholms kommun, 105 35 Stockholm

Ombud: E.G

Motpart

1. Trafikförvaltningen i Region Stockholm, 105 73 Stockholm
2. Wasted Space AB
3. M. S. dödsbo

SAKEN

Detaljplan för Hornsbruksgatan m.m. del av X m.m. i stadsdelen Södermalm i Stockholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Kommunalfullmäktiges i Stockholms kommun beslut den 14 mars 2022, ärende nr KS 2021/1627, att anta detaljplan för Hornsbruksgatan m.m. del av X m.m. i stadsdelen Södermalm i Stockholms kommun. _____

Dok.Id 1995628

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Stockholms kommun har yrkat i första hand att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplanen i dess helhet. I andra hand har kommunen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplanen med den ändringen att skrafferat område på bifogad plankarta undantas från antagandet (se bilaga B).

Nordr AB har instämt i kommunens yrkanden och talan.

Wasted Space AB har instämt i kommunens yrkanden och talan.

Trafikförvaltningen i Region Stockholm (Regionen) har vidhållit den återkallelse av talan som Regionen gjort i mark- och miljödomstolen.

M. S. dödsbo har inte avhört.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Stockholms kommun har i huvudsak fört fram att mark- och miljödomstolen inte borde ha prövat frågan om den ändring som gjorts efter utställning varit väsentlig, eftersom Regionen återkallat sitt överklagande. Även om mark- och miljödomstolen skulle ha varit oförhindrad att pröva detta är det inte fråga om någon sådan väsentlig ändring som skulle ha fordrat en ny utställning. För det fall att en del av planen ändå ska upphävas menar kommunen att mark- och miljödomstolen har frångått kommunens medgivande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Av handlingarna framgår att Regionen överklagat antagandet av detaljplanen till mark- och miljödomstolen. Regionen framhöll i sitt överklagande att Storstockholms lokaltrafiks tunnelbaneanläggning berördes av planen på visst sätt och uppgav att driften och underhållet av tunnelbaneanläggningen inte var säkerställd i planen.

Regionen pekade särskilt på att planbestämmelsen för ett visst område ändrats på plankartan i förhållande till den granskningsversion av detaljplanen som ställts ut.

Regionen återkallade dock sitt överklagande innan mark- och miljödomstolen avgjort målet. Mark- och miljödomstolen har trots detta sett sig oförhindrad att pröva de frågor som lyfts av Regionen i överklagandet. Mark- och miljödomstolen har i den överklagade domen bedömt att den ändring som skett efter det att planen ställts ut för granskning borde ha föranlett en ny granskning. Domstolen har därför upphävt detaljplanen såvitt avser nu aktuellt område.

Frågan i målet är om det var rätt av mark- och miljödomstolen att pröva de frågor som Regionen lyft i sitt överklagande trots att överklagandet återkallats.

Enligt 13 kap. 17 § plan- och bygglagen (2010:90), PBL, ska den överprövande instansen endast pröva om det överklagande beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna. Mot bakgrund av att den nu aktuella detaljplanen påbörjades innan PBL:s ikraftträdande ska i detta fall den äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL, tillämpas. Den nu i kraft varande bestämmelsen är således inte formellt gällande men det har i praxis ansetts att de principer som kommer till uttryck i 13 kap. 17 § PBL även får anses ha gällt under tidigare lagstiftning (se MÖD 2012:31). Principerna som kommer till uttryck i 13 kap. 17 § PBL kan således tillämpas i detta mål.

I praxis har bestämmelsen i 13 kap. 17 § PBL tolkats på så sätt att det från den överprövande instansens sida bör vara möjligt att i uppenbara fall ingripa mot beslut som har fattats i strid mot någon rättsregel, även om saken inte tagits upp av parterna. När den rättsregel som kan ha överträtts innefattar ett bedömningsutrymme är emellertid utrymmet för en prövning i sådant fall mycket litet. En sådan prövning bör då endast undantagsvis komma i fråga. Mark- och miljööverdomstolen har bl.a. uttalat att frågan om byggnadsnämnds behörighet att anta detaljplaner samt frågan om en detaljplan uppfyller tydlighetskraven är sådana frågor som inte ska prövas utan att frågorna åberopats av de klagande (se MÖD 2012:31 och Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 23 september 2016 i mål nr P 2664-16).

Av 5 kap 27 § ÄPBL framgår att om ett förslag till detaljplan ändras väsentligt efter utställningen, ska ny utställning ske. Den prövning som mark- och miljödomstolen gjort i den överklagade domen, nämligen om den ändring som gjorts i planförslaget utgör en sådan väsentlig ändring som anges i bestämmelsen, innefattar ett betydande inslag av bedömning. De frågor som Regionen lyft i sitt överklagande åberopades inte av någon av de andra klagandena i målet. Mark- och miljööverdomstolen anser mot denna bakgrund att mark- och miljödomstolen förfarit felaktigt som prövat en fråga som innefattat ett betydande inslag av bedömning, trots att den som åberopat frågan återkallat sin talan. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska därför kommunens beslut att anta detaljplanen stå fast.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Gösta Ihrfelt, referent, tekniska rådet Ewa Andrén Holst samt hovrättsrådet Katarina Berglund Siegbahn.

Föredragande har varit Richard Bexelius.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-11-23
meddelad i
Nacka

Mål nr P 2685-22

PARTER

Klagande

1. Region Stockholm, Trafikförvaltningen, 105 73 Stockholm
2. M. S.
3. G. S.

Ombud för 2 och 3: B. L.

Motparter

1. Stockholms kommun, 105 35 Stockholm
2. Nordr AB
3. Wasted Space AB

ÖVERKLAGAT BESLUT

Stockholms kommuns beslut 2022-03-14 i ärende nr KS 2021/1627

SAKEN

Detaljplan för Y m.fl. (Dp 2009-15437-54) i Stockholms kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen skriver av målet från vidare handläggning i den del det avser Region Stockholms överklagande.
 2. Mark- och miljödomstolen avvisar överklagandet från G. S. .
 3. Mark- och miljödomstolen upphäver antagandebeslutet endast såvitt avser ett område inom användningsområde BC2 som enligt antagandehandlingen omfattas av egenskapsbestämmelsen t2 (se avsnitt 4.5 i domskälen). I övriga delar kvarstår beslutet att anta detaljplan för Y m.fl. (Dp 2009-15437-54).
 4. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.
-

Dok.Id 787913

Postadress
Box 69
131 07 Nacka

Besöksadress
Sicklastråket 1

Telefon
08-561 656 40
E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se
www.nackatingsratt.domstol.se

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

1. BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Stockholms kommun (kommunen) beslöt den 14 mars 2022 att anta detaljplan för Y m.fl., Hornbruksgatan i stadsdelen Södermalm, Dp 2009-15437-54. Syftet med detaljplanen är enligt planbeskrivningen att bygga en ny tunnelbanebyggnad med tillhörande handel och kontor samt ca 36 bostäder längs Hornbruksgatans norra sida. Bostäderna planeras till största delen som stadsradhus formade av utskjutande volymer för att hantera buller. Ovanpå bostäderna planeras en förlängning av Högalidsparken för en större allmän parkyta. På taket till den nya tunnelbanebyggnaden planeras en lokal för handel. I planen ingår också lokaler för bland annat fler butiker och restauranger mot gatan.

Antagandebeslutet överklagades av Region Stockholm, M. S. , G. S. , E. S. , Föreningen Södermalmsparkernas vänner, I. K N. , C. v S. och K. v S. .

Stockholms kommun har avvisat Föreningen Södermalmsparkernas respektive E. S. överklagande som för sent inkommet. Sedan föreningen överklagat avvissningsbeslutet har mark- och miljödomstolen fastställt det (P 7042-22).

Mark- och miljödomstolen har avvisat överklagandena från C. v S. och K. v S. på grund av bristande talerätt (aktbil. 31).

Mark- och miljödomstolen har på grund av återkallelse skrivit av målet från handläggning i den del det avser överklagandet från I. K N. (aktbil. 20).

I denna dom behandlar mark- och miljödomstolen överklagandena från G. S. , M. S. och Region Stockholm.

2. YRKANDEN M.M.

Region Stockholm har återkallat sitt överklagande (aktbil. 34).

G. S. och M. S. har yrkat att detaljplanen ska upphävas. G. S. har även yrkat att mark- och miljödomstolen ska hålla sammanträde och syn.

Stockholms kommun har yrkat att G. S. överklagande ska avvisas och – för det fall hennes överklagande inte avvisas – bestritt ändring. Stockholms kommun har bestritt ändring på grund av M. S. överklagande.

Nordr AB har bestritt ändring på grund av överklagandena.

När det gäller frågan om ändring efter granskningsskedet (aktbil. 33) har Stockholm kommun och Nordr AB angett i första hand att ändringen inte utgör en sådan väsentlig ändring som avses i 5 kap. 25 § plan- och bygglagen, PBL, och i andra hand att domstolen inte längre disponerar över frågan på grund av att Region Stockholm återkallat sitt överklagande (aktbil. 34). I tredje hand har kommunen

och Nordr AB medgett ett partiellt upphävande av planen avseende ett användningsområde som betecknas med BC2.

Wasted Space AB har inte hörts av.

Mark- och miljödomstolen har

- avslagit yrkandet om syn (aktbil. 32)
- gett motparterna möjlighet att ge sin syn på frågan om 13 kap. 17 § andra stycket fjärde och femte meningen samt tredje stycket PBL bör tillämpas i visst avseende (aktbil. 33), samt
- hållit sammanträde den 17 november 2022.

3. UTVECKLING AV TALAN

3.1 M. S. har hänvisat till bl.a. fotografier och har till stöd för sin talan argumenterat i huvudsak kring följande.

- Området är olämpligt för bostäder med anledning av störningskällor i form av magnetfält, luftföroreningar, buller, stomljud och vibrationer. Dessa är inte tillräckligt utredda. Den byggnation som detaljplanen möjliggör klarar inte föreskrivna bullernormer.
- Placeringen av bostadslägenheter strider därför mot krav på från allmän synpunkt lämplig markanvändning och god hushållning enligt 2 kap. 2 § PBL samt lokaliseringskraven med hänsyn till människors hälsa och säkerhet enligt 2 kap. 5 § PBL. Planen strider 3 kap. 6 § miljöbalken.
- Det har inte gjorts någon naturinventering och det har inte anlagts något klimatperspektiv.
- Planen innebär att Högalidsparken utplånas. Det finns behov av att bevara parken, snarare än att bygga flera restauranger.
- Projektet är oerhört kostsamt och kommer ta lång tid.

3.2 G. S. har hänvisat till bl.a. fotografier och har till stöd för sin talan argumenterat i huvudsak kring följande.

- Barnkonventionen och barnens rättigheter har inte beaktats i tillräcklig utsträckning.
- Gångvägen söder om prästgården kommer flyttas närmare prästgården, vilket medför att träd kommer avverkas.
- Gångstigen bör bevaras som hälsostig.
- Trädkuggan behövs för de äldre som vistas i området på sommaren.
- Det är trafikfarligt när gångbron öster om Högalidsparken inte är framkomlig.
- Platsen är hälsovådlig för folk att bo på med anledning av allt från buller till magnetism. Den byggnation som detaljplanen möjliggör klarar inte föreskrivna bullernormer.

- Det har inte gjorts någon naturinventering och det har inte anlagts något klimatperspektiv.
- Planen innebär att Högalidsparken utplånas. Det finns behov av att bevara parken, snarare än att bygga flera restauranger.
- Projektet är oerhört kostsamt och kommer ta lång tid.

3.3 Stockholms kommun

Kommunen har hänvisat till planhandlingarna samt övriga handlingar och utredningar i planärendet, samt har anfört i huvudsak följande.

Klagorätt

G. S. har enligt överklagandet adress Z. Fastigheten A, inom vilken denna adress är belägen, ligger inte inom planområdet och gränsar inte heller direkt till området. Fastigheten skiljs åt från planområdet av en väg. Den adress som G. S. är bosatt på ligger emellertid på andra sidan kvarteret från planområdet sett. Med hänsyn till läget på G. S. bostad kan beslutet att anta detaljplanen inte anses beröra henne på ett sådant sätt att hon har klagorätt. Hennes överklagande ska därför avslås.

Målet i sak

Kommunen har beaktat och prövat G. S. och M. S. invändningar under arbetet med detaljplanen. Eftersom länsstyrelsen inte valt att pröva antagandebeslutet av detaljplanen anser de att riksintressena tillgodoses, att miljökvalitetsnormerna följs och att bebyggelsen inte blir olämplig med hänsyn till männi-skors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

SL:s likriktarstation och Ellevios nätstation ger upphov till elektromagnetisk strålning inom planområdet. Ellevios nätstation planeras att ligga kvar på sin befintliga plats i Stockholm parkering AB:s garage och SL:s likriktarstation planeras att ligga kvar på sin befintliga plats när tunnelbanebyggnaden byggs om. Under arbetet med detaljplanen har elektromagnetisk strålning därför studerats och utretts och erforderliga åtgärder för att säkerställa att dygnsmedelvärdet inte överskrids har presenterats. För att klara riktvärdena beträffande nätstationen ska avstånd hållas mellan anläggningen och ytor för stadigvarande vistelse. Närmast nätstationen får därför lokal för centrumändmål uppföras, medan bostäder får uppföras åtta meter från nätstationen. På så vis klarar samtliga bostäder och verksamheter Socialstyrelsens riktlinjer. När lokalen för centrumändmål färdigställs behöver den anpassas så att ytorna inom åtta meter från nätstationen inte utformas för stadigvarande vistelse. Beträffande SL:s likriktarstation ska magnetfälten begränsas genom åtgärder som att byta skenförband med kabelförband samt genom att en ny avskärmning utförs. Med dessa åtgärder kommer endast en mindre yta på våning två överskrida dygnsmedelvärdet, varför ytan kommer utformas så att den inte nyttjas för stadigvarande vistelse. Planen bedöms således klara Socialstyrelsens riktvärden.

En luftutredning har gjorts för Hornsbruksgatan med avseende på miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid (NO₂) samt partiklar i olika storleksklasser. Hornsbruksgatan skyddas från den mer luftförorenade Hornsgatan genom fem till sju våningar

hög bebyggelse, och kröns på andra sidan av Högalidsparken. Luftkvaliteten bör därför klara riktvärdena.

En bullerutredning har utförts där trafikbuller, stömljud, flygbuller och andra ljudkällor har studerats. Den nya tunnelbanebyggnaden ska utföras med stömljuds-isolerande åtgärder och bedöms därmed klara gällande vibrationskrav för kontorsverksamhet. Det finns risk för stömljudsstörning från tunnelbanepassager i de planerade bostäderna om de grundläggs på berget. Fortsatt projektering behöver därför inkludera åtgärder för att undvika problemet. Plankartan är vidare försedd med skyddsbestämmelser avseende buller och vibrationer. Samtliga bostäder bedöms kunna uppfylla riktvärden enligt Stockholmsmodellen.

3.4 Nordr AB

Bolaget har i allt väsentligt utformat sin talan på samma sätt som kommunen.

4. DOMSKÄL

4.1 Inledning

Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten (se 1 kap. 2 § PBL). Det är alltså kommunen som, inom vida ramar, avgör hur bebyggelsemiljön ska utformas i kommunen. Den myndighet som prövar ett överklagande av ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan ska endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna. Om myndigheten vid prövningen finner att beslutet strider mot en rättsregel ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Delvis upphävande eller ändringar av beslutet får endast göras om kommunen har medgett det eller om det är fråga om ändringar av ringa betydelse (13 kap. 17 § PBL).

Vid planläggning ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen (2 kap. 1 § PBL). Planläggning ska syfta till att markområden används för det eller de ändamål den är mest lämpad för. Bestämmelserna om hushållning i 3 och 4 kap. miljöbalken ska tillämpas (2 kap. 2 § PBL). Vid planläggning ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan (2 kap. 6 § PBL). Planläggning av markområden samt lokalisering, placering och utformning av byggnadsverk får inte ske så att den avsedda användningen eller byggnadsverket kan medföra en sådan påverkan på omgivningen som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt (2 kap. 9 § PBL). De avvägningar som kommunen har gjort mellan olika samhällsintressen blir, om kommunen har hållit sig inom sitt handlingsutrymme, inte föremål för överprövning (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande MÖD 2013:47, jfr MÖD 2014:12).

4.2 G. S. överklagande

Kommunen har yrkat att G. S. överklagande ska avvisas, eftersom G. S. är bosatt i en lägenhet på den östra sidan av fastigheten A, vänd bort från och med utan utsikt mot och över planområdet, varför hon inte är berörd på sätt som är en förutsättning för klagorätt.

G. S. har till stöd för en rätt att överklaga antagandebeslutet anfört i huvudsak att hon yttrat sig i granskningsskedet och att hon bor helt nära planområdet och inte har tillgång till något annat grönområde än parken.

Enligt 13 kap. 8 § PBL, som hänvisar till 42 § förvaltningslagen, får beslut om att anta detaljplan överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Enligt praxis anses antagandebeslutet angå ägare till fastigheter som gränsar till fastigheten som omfattas av detaljplanen, eller skiljs åt endast genom en gata eller väg. Utöver detta anses beslutet angå ägare till fastigheter i nära grannskap om de är särskilt berörda med hänsyn till bl.a. arten och omfattningen av den aktuella åtgärden. Även boende, hyresgäster och bostadsrättsinnehavare har, om de berörs av beslutet, samma rätt som fastighetsägare att överklaga (Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 november 2013 i mål P 4489-13 och dom den 27 september 2019 i mål P 11078).

G. S. lägenhet, med adress Z, är belägen på den östra sidan av fastigheten A. Sikten från G. S. lägenhet mot planområdet skymms av en bostadsbyggnad. Mot bakgrund av det anförda bedömer mark- och miljödomstolen att G. S. inte är berörd av beslutet att anta detaljplanen på ett sätt som krävs för att hon ska ha rätt att överklaga det. G. S. överklagande ska därför avvisas.

4.3 M. S. överklagande

Grönområden och rekreationsytor

Av planbeskrivningen framgår att viss påverkan på naturmiljön kommer ske, framförallt genom att vissa träd längs Hornsbruksgatans bergsskärning samt i parkens södra delar försvinner. Ett flertal nya träd kommer dock planteras i parken och andel tillgänglig parkyta kopplad till Högalidsparken kommer totalt sett öka (planbeskrivning, s. 37). Av trädplanen framgår hur kommunen har tänkt att träd tas bort respektive nyplanteras. Vidare framgår att parken söder om prästgården kommer behålla sin ursprungliga karaktär och stå som värdefull utgångspunkt för parktakets nytillskott, med anledning av sin typiskt stockholmska karaktär (planbeskrivningen, s. 23).

Vad gäller gångvägen framgår att den kommer höjas något längs en sträcka på omkring 100 meter, för att skapa ett bra möte med takterrassen samt möjliggöra en ny tillgänglig passage norrut från tunnelbanebyggnaden till kyrkan (planbeskrivningen, s. 23).

Domstolen bedömer mot bakgrund av vad som framgår ovan att fråga om bevarandet och utformningen av grönområden och rekreationsytor har utretts tillräckligt.

Trafiksäkerhet genom gångbron

Planförslaget påverkar inte gångbron, eftersom den ligger utanför detaljplanen. Någon utredning gällande eventuella konsekvenser med hänsyn till gångbron är därför inte motiverade.

Risker för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenheter på annat sätt Av planbeskrivningen framgår att det gjorts en bullerutredning under planarbetet. Av konsekvensanalysen i planbeskrivningen framgår bland annat även hur man utformat bostäderna för att kunna uppfylla riktvärdena enligt Stockholmsmodellen. Vidare framgår hur man efter fortsatt projektering avser genomföra en fullständig stomseparering där alla vibrationer från tunnelbaneverksamheten elimineras, för att klara gällande vibrationskrav för kontorsverksamhet.

Vad gäller elektromagnetisk strålning har, i anslutning till Ellevios nätstation, värdet på 0,5µT uppmätts, överstigande Socialstyrelsens rekommenderade maximala dygnsmedelsvärde om 0,4µT. Vidtagna säkerhetsåtgärder består bland annat i ett skyddsavstånd till anläggning för stadigvarande vistelse. I anslutning till SL:s likriktarstation ligger bakgrundsnivån på ca 0,1µT, med vissa strömtoppar om 1-10 µT i direkt anslutning till stationen vid rusningstrafik. Med åtgärder i form av att byta skenförband med kabelförband, utföra en ny avskärmning, samt förläggande av utrymmen för icke stadigvarande vistelse såsom förråd på vissa platser på våning två avser man avhjälpa risken att människor utsätts för strålningen.

Av planbeskrivningen framgår att mängden luftföroreningar, sett till planförslaget i kombination med trafikutvecklingen, endast kommer förändras marginellt, och alltså klara miljökvalitetsnormerna.

Sammantaget finner domstolen att åtgärder för att minimera och motverka störningskällor är erforderligt utredda.

Övrigt

Argumentationen som knyter an till frågor om påverkan på naturmiljön m.m. och till frågor om trafiksäkerhet ger inte stöd för ett upphävande av detaljplanen. Vad M. S. fört fram i övrigt motiverar inte heller ett upphävande av detaljplanen. Överklagandet från M. S. ska därför avslås.

4.4 Regionens överklagande

Regionen har återkallat sitt överklagande, varför det ska skrivas av från vidare handläggning.

4.5 Ändring under planprocessen – ventilationsschaktet

Rätt att pröva frågan i sak

I sitt överklagande anförde Regionen bl.a. att detaljplanen ändrats efter att den ställts ut för granskning innebärande att ett ventilationsschakt som hade beteckningen T i granskningsversionen gavs beteckningen t2 i antagandeverisionen. Ändringen innebär, menade Regionen, att Regionen får mindre rådighet över området.

Även om en part återkallar sitt överklagande är en mark- och miljödomstol oförhindrad att pröva frågor som lyfts i överklagandet. Mark- och miljödomstolen kan alltså pröva om beslutet att anta detaljplanen, såvitt avser frågor som knyter an till ventilationsschaktet, strider mot någon rättsregel.

Mark- och miljödomstolens bedömning

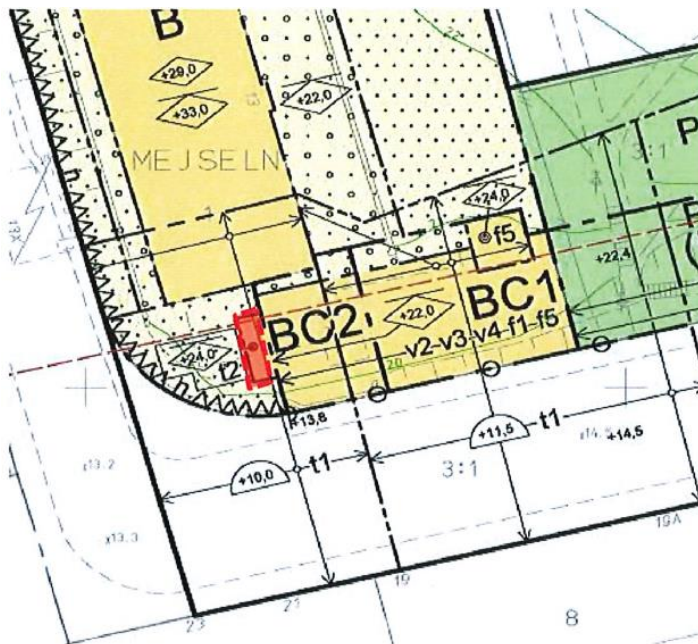
Som huvudregel ska kommunen genomföra en ny granskning av detaljplanen om förslaget ändras väsentligt (jfr 5 kap. 25 § PBL). Den ändringen som gjorts i den utställda planhandlingen till antagandet är att användningsområdet Trafik har utgått och ändrats till att i stället utgöra en del av Bostäder/Centrum. Enligt den antagna användningsbestämmelsen ska bl.a. centrumändamål anordnas i bottenvåning och en egenskapsbestämmelse begränsar i övrigt byggrätten i höjddled mellan höjderna +10 till +24 genom ett luftschakt för tunnelbanan. Området begränsas även genom en högsta nockhöjd på +24 meter över nollplanet. Av planbeskrivningen framgår att avsikten är att luftschaktet ska flyttas så att utblåset hamnar på gården till B och att schaktet ska integreras i det planerade bostadshuset.

Ändringen innebär alltså att detaljplanen inom det aktuella området fått en annan användning. Den nya användningen skiljer sig från tidigare och har enligt det antagna förslaget krav på ändamål som ska anordnas i bottenvåning men samtidigt begränsas byggrätten, ett förhållande som blir otydlig. Den eventuella påverkan på omgivningen blir därmed också otydlig. Det kan därmed inte uteslutas att ändringen saknar betydande intresse för sakägare eller rättighetshavare inom det område som berörs av ändringen. Förändringen får därmed, enligt mark- och miljödomstolens mening, anses utgöra en väsentlig ändring som borde föranlett en ny granskning. Att området utgör en relativt liten del av planområdet saknar betydelse med hänsyn till den föreslagna användningen, dess utformning och därmed möjliga omgivningspåverkan.

Mark- och miljödomstolen bedömer att den del av detaljplanen som bör upphävas är det område inom användningsområde BC2 som enligt antagandehandlingen omfattas av egenskapsbestämmelsen t2. Området finns även illustrerat i Figur 1 nedan.

Upphävandet av området har enligt domstolen en ringa betydelse på detaljplanens övriga delar och bedöms inte påverka dess genomförande. Det befintliga luftschaktet funktion kan likafullt säkerställas och även vara möjligt att flytta till annan plats inom både den föreslagna detaljplanen eller den gällande detaljplanen.

Stockholms kommun och Nordr har också medgett ett partiellt upphävande.

Figur 1. Del av plankarta med område som undantas från antagandet, markerad med röd färg. Området är den del av detaljplanen inom användningsområdet BC2 som angetts med egenskapsbestimmelsen t2 och en högsta nockhöjd på +24 meter över nollplanet.

4.6 Sammanfattning

G. S. överklagande ska avvisas på grund av att hon inte har rätt att överklaga antagandebeslutet (avsnitt 4.2 ovan) och Region Stockholms överklagande ska skrivas av på grund av återkallelse (avsnitt 4.4 ovan).

M. S. överklagande ska avslås (avsnitt 4.3 ovan). Det har inte framkommit något som tyder på att beslutet att anta detaljplanen skulle – i andra avseenden än som behandlats i avsnitt 4.5 ovan – strida mot någon rättsregel. Beslutet att anta detaljplanen ska därför – med undantag för ett litet område, se punkt 3 i domslutet – stå fast.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD-02)

Överklagande senast den 14 december 2022.

Inge Karlström

Johan Andrade Hagland

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Inge Karlström, ordförande, och tekniska rådet Johan Andrade Hagland. Beredningsjuristen Nils Hjort har deltagit i handläggningen av målet.